فصلنامه تحقیقات جدید در علوم انسانی
Human Sciences Research Journal
دوره جدید، شماره ۲۵، زمستان ۱۳۹۸، صص ۷۱-۵۱ New Period, No 25, 2020, P 51-71
شماره شاپا (۲۴۷۶-۷۰۱۸) ISSN (2476-7018)

مقایسه نظام آموزشی کشور ایران با کشورهای ایرلند و اسرائیل و ایتالیا

دکتر قلتاش[۱]. محبوبه جعفرپور[۲]
۱. عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی، گروه علوم تربیتی، ایران
Gholtash578@yahoo.com
۲. دانشجوی دکتری برنامه‌ریزی درسی دانشگاه آزاد واحد لامرد، گروه علوم تربیتی، لامرد، ایران
m.jafarpour117@gmail.com

چکیده
مقاله حاضر، براساس پژوهشی با عنوان مقایسه نظام آموزشی کشور ایران با کشورهای ایرلند و اسرائیل و ایتالیا تهیه شده است. مطالعه حاضر از نوع توصیفی تحلیلی[۱]است و پس از بررسی مفاهیم با ارائه نتایج به پیشنهادات کاربردی پرداخته شده است. آموزش یکی از مهمترین ارکان هر نظام اجتماعی به شمار می‌رود. در جوامع پیشرفته که روز به روز بر پیچیدگی آن افزوده می‌شود بدون آموزش‌های لازم، زندگی ممکن نخواهد بود. به تناسب گسترش مهارت‌های کار و زندگی در شرایط کنونی، نظام آموزش هر جامعه‌ای نیاز به ارتقاء کمی و کیفی دارد. سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی در مسائل آموزشی در سطوح و حوزه‌های مختلف اعم از ابتدایی، متوسطه و آموزش عالی و نظایر آن یکی از سرنوشت سازترین حوزه‌ها است. سیاست‌گذاری در این حوزه امری پویا و متحول است که به فراخور نیاز جوامع باید دستخوش تغییر و اصلاح گردد. در این بین بهره‌مندی از سیاست‌ها و تجارب آموزش سایر کشورها در طراحی نظام آموزشی کشور بسیار مفید و مؤثر می باشد.

واژه‌های کلیدی: نظام آموزشی ایران، نظام آموزشی ایرلند، نظام آموزشی اسرائیل، نظام آموزشی ایتالیا، سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی.

1- analytic-descriptive

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-06]

مقدمه

امروزه کشورهای مختلف جهان از ساختارهای آموزشی متفاوتی برخوردار می‌باشند که طبیعتاً ساختارهای فوق در هرکشوری بنا بر سیاست‌ها، برنامه‌ها و اهداف مورد نظر آن کشور متفاوت می‌باشد. دراین میان، تلاش براین است که نظام آموزشی هر یک از کشورها با تحولات اجتماعی و پیشرفت‌های فرهنگی متناسب با قرن بیست و یکم همگام گردد و از سویی دیگر، هماهنگی‌های لازم بین برنامه‌های آموزشی و بازار کار در حوزه‌های مختلف خدماتی، صنایع، کشاورزی، بازرگانی و غیره برقرار گردد. در طی سال‌های اخیر، کشور ایران نیز با توجه به ناکارآمدی نظام‌های آموزشی گذشته در تحقق اهدافی نظیر تناسب تولیدات نظام آموزشی با بازار کار، برخورداری از راهبردها و رویکردهای نوین آموزشی، برخورداری و بهره‌وری از فنآوری روز در ابعاد مختلف آن و... دستخوش تحولاتی نه چندان گسترده و بعضاً موردی بوده است. اما از آن جا که اعمال تغییرات مذکور هنوز ازشکل آرمانی برخوردار نگردیده است، آشنایی و بررسی ساختار نظام به عنوان سرآغاز مطالعات جامع درخصوص تجارب آموزشی کشورهای مختلف به ویژه کشورهایی که از شرایط و امکانات مشابه کشور ایران برخوردار می‌باشند مطرح می‌باشد (علاقه‌بند، علی، (۱۳۷۶).

سیستم آموزشی ایران

براساس قوانین مصوب بخشی از مقطع تحصیلی به عنوان مقطع آموزش پایه تلقی گردیده و کلیه شهروندان مؤظفندکه پس از احراز شرایط لازم و قانونی ازآموزش قانونی این مقطع برخوردار گردند. دولت‌ها نیز به نوبه خود مؤظفند در جهت برخورداری هرچه بیشتر شهروندان از این مقطع تسهیلات لازم را فراهم نموده و به ارائه خدمات به صورت رایگان مبادرت نمایند. مقطع آموزش اجباری در ایران، شامل مقطع آموزش ابتدایی تا متوسطه را شامل می گردد. مقطع آموزش ۱۲ سال به طول می‌انجامد.

پیش دبستانی: سن ورود به این مقطع سن۵ سالگی است مقطع آموزش پیش‌دبستانی در اجباری نیست.

مقطع آموزش ابتدایی: پایین ترین سن ورود به مقطع آموزش ابتدایی سن ۵ سالگی است.

مقطع آموزش متوسطه: مقاطع آموزش رسمی با توجه به اهمیت مقاطع در نظام آموزشی به دو مقطع اصلی آموزش ابتدایی و متوسطه تقسیم می‌گردد.

سیاست‌های آموزشی ایران

از آنجایی‌که سیاست اصلی دولت ایران درحوزه آموزش همواره برسیاست تمرکززدایی استوار بوده است، کلیه استان‌های کشورمجاز به اعمال روش‌های گسترشی، تسهیل اصلاحات ویا اداره برنامه‌های مختلف آموزشی می‌باشند. از جمله سیاست‌های آتی دولت ایران در جهت نیل به هدف مذکور می‌توان به اعطای

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-06]

قدرت اجرائی بیشتر به استان‌ها و استقرار سازمان‌های آموزش و پرورش نسبتاً مستقل در استان‌ها و تفویض بسیاری از مسئولیت‌های وزارت مرکزی به سازمان‌های مذکور اشاره نمود. علاوه بر این، از سال ۱۹۹۹ سیاست مدرسه سالاری در جهت بهبود کیفیت آموزش و سیاست تمرکززدایی آموزشی در ادرات انسانی آموزش‌وپرورش به مورد اجرا گذارده می‌شود. گفتنی است که طی طرح مذکور، علاوه بر اعطای اختیارات بیشتر به مدارس، شورای معلمان، شورای دانش‌آموزان و انجمن‌های اولیا- مربیان تشکیل یافت. این طرح در برنامه‌ریزی و اداره آموزش، شامل والدین و دانش‌آموزان نیز می‌شود. از جمله نقاط قوت طرح مذکور می‌توان به افزایش کمیت ثبت‌نام و حضور تعداد بیشتری ازدانش‌آموزان در مدارس اشاره نمود. از جمله مهمترین سیاست‌های آموزشی کشور ایران پس از پیروزی انقلاب اسلامی می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱- بازنگری و اصلاح ساختار برنامه‌ریزی و برنامه‌های آموزشی و روزآمد نمودن آنها در جهت پاسخگویی به نیازهای بومی و رهیافت‌های جدید علمی

۲- تقویت و توسعه دوره‌های تحصیلات تکمیلی و ارتقاء کیفیت علمی آن درجهت تأمین اعضای هیأت علمی مراکز آموزشی و پژوهشی، رفع نیازهای تخصصی بخش‌های مختلف و کاهش اعزام دانشجو به خارج از کشور

۳- راه‌اندازی و تقویت دوره‌ها و مراکز جدید آموزشی در علوم پایه و پیشرفته از قبیل زمینه‌های خاص در علوم پایه، تکنولوژی اطلاعاتی و بیوتکنولوژی

۴- ساماندهی و نهادینه نمودن سیاست آموزش استعدادهای خلاق درمراکز آموزش عالی و وضع مقررات و ضوابط ویژه آموزشی و پژوهشی

۵- فراهم آوردن فرصت و افزایش دسترسی افراد با استعداد به مراکز دانشگاهی در سراسرکشور و حمایت از اقشار محروم جهت دستیابی به امکانات دانشگاهی و تکمیل تحصیلات عالی (عسگریان، مصطفی، ۱۳۸۰)

برنامه‌ریزی آموزشی

از جمله مهمترین برنامه‌ریزی‌های آموزشی که در جهت ارتقای کیفیت آموزشی مراکزآموزشی صورت گرفته می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱. گسترش کارائی درونی نظام آموزشی به واسطه شناسائی موانع و برطرف نمودن آنها

۲. تقویت عوامل تسهیل‌کننده آموزشی و بهره‌گیری از نتایج مربوطه در برنامه‌های آموزشی جهت افزایش میزان پیشرفت آموزشی و کاهش میزان تکرار مطالب درسی

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-06]

۳. گسترش کارائی بیرونی نظام آموزشی به واسطه تغییر و بررسی برنامه‌ها، عناوین و محتوای کتب درسی در جهت تناسب کمیت و کیفیت مواد آموزشی با نیازهای روزمره و استعدادها قابلیت‌های بالقوه دانش‌آموزان

۴. تأکید بر استخدام معلّمین متخصص، کاهش تراکم جمعیت کلاس‌های درسی، بهبود و گسترش تجهیزات کمک آموزشی و استخدام آموزشیاران متخصص درخدمات مشاوره تحصیلی (عربی، معراج، ۱۳۸۳).

ساختار نظام آموزشی ایران

۱- آموزش پیش دبستانی : که مشتمل بر دوره آموزش اختیاری ۱ساله ویژه کودکان رده سنی ۵ سال با هدف آمادگی کودکان جهت ورود به مراکز آموزش ابتدایی می‌باشد.

۲- آموزش ابتدایی: مشتمل بردوره آموزشی ۵ ساله ویژه کودکان رده های سنی ۶ تا ۱۱ سال می‌باشد.

۳- آموزش راهنمایی: مشتمل بردوره آموزشی۳ ساله ویژه دانش آموزان رده های سنی۱۴-۱۱سال می‌باشد.

٤- آموزش متوسطه: مشتمل بردوره آموزشی ۳ ساله بوده و به ۳ شاخه نظری، فنی حرفه‌ای و مهارتی (کاردانش) تقسیم می گردد.

شاخه نظری: آن دسته از دانش آموزانی که به انتخاب شاخه فوق مبادرت می‌نمایند ملزم به گذراندن ۹۶ واحد آموزشی تا زمان اخذ گواهینامه آموزش متوسطه در یکی از ۳ رشته ادبیات و علوم انسانی، ریاضی و فیزیک و علوم تجربی می‌باشند.

شاخه فنی‌وحرفه‌ای: آن دسته از دانش آموزانی که به انتخاب شاخه فوق مبادرت می نمایند در یکی از گروه‌های آموزشی صنایع، کشاورزی، خدمات برق، مواد، صنایع کشتیرانی، کشاورزی، هنر، مدیریت، اقتصاد داخلی، مالی و اداری آموزش دیده و در پایان دوره آموزشی ۳ ساله و پس از گذراندن ۹۶ واحد آموزشی به کسب مهارت‌های لازم جهت احراز شغل مناسب و گواهینامه آموزش فنی و حرفه‌ای نائل می‌آیند.

شاخه مهارتی (کاردانش): آندسته از دانش آموزانی که به انتخاب شاخه فوق مبادرت می‌نمایند ملزم به گذراندن ۴۹ واحد عمومی جهت اتخاذ مدرک کلاس اول می‌باشند. پس از گذراندن ۹۶ واحد درسی گواهینامه مهارت‌های تحصیلی به فارغ التحصیلان اعطاء می گردد. هدف دوره آموزشی مذکور آموزش و تربیت نیروی کاری ماهر و نیمه ماهر در حوزه های خدمات و کشاورزی است.

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-06]

٤- دوره پیش دانشگاهی: دوره آموزش پیش دانشگاهی دوره آموزشی ۱ ساله ویژه آندسته از دانش آموزانی است که به اتمام مقطع آموزش متوسطه نائل آمده و قصد ورود به دانشگاه ها یا سایر موسسات آموزش عالی را دارند. (صافی، احمد، (۱۳۷۹)

اهداف مقطع تکمیلی متوسطه

از جمله مهمترین اهداف مقطع تکمیلی متوسطه می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

شاخه نظری: ارتقاء دانش عمومی و فرهنگی، شناسایی شایستگی‌های دانش‌آموزان و هدایت آنان به رشته تحصیلی مورد علاقه درمراکز آموزش متوسطه و آمادگی آنان جهت ورود به دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی

شاخه فنی‌وحرفه‌ای: هدایت دانش آموزان به رشته‌های تحصیلی مربوطه اعم از (صنایع، خدمات، کشاورزی و.... .)

شاخه کار و دانش: تربیت کادر ماهر و نیمه ماهر (استاد کار)، سرپرست، سر کارگرو ...

تاریخچه آموزش پیش‌دبستانی ایران

تاریخچه آموزش پیش دبستانی در ایران به ۸۰ سال پیش باز می‌گردد. در سال ۱۲۹۸ مسیونرهای مذهبی و اقلیت های دینی به احداث کودکستان‌ها و مراکز آموزش پیش‌دبستانی درتهران مبادرت نمودند. در همان اثنا زنده یاد جبار باغچه‌بان در سال ۱۳۰۳ به احداث باغچه اطفال در شهرستان تبریز مبادرت نموده و چند سال بعد در سال ۱۳۰۷ کودکستان دیگری در شهرستان شیراز دایر نمود. گفتنی است که در آن اثنا تنها از کودکان خانواده‌های مرفه و کارمندان عالی رتبه ادارات در این مراکز ثبت‌نام به عمل می‌آمد. استقبال این خانواده‌ها ازعملکرد مراکز آموزش پیش‌دبستانی (کودکستان‌ها) سبب گردیدکه طی مدت زمان کوتاهی در تهران وچندین شهر بزرگ دیگر کشور، کودکستان‌هایی توسط بخش خصوصی دایر گردد. از جمله مهمترین برنامه های این مراکز می‌توان به بازی‌های مرسوم، آموزش مقدماتی خواندن و نوشتن، نقاشی و بازی با عروسک و اشکال هندسی اشاره نمود. در سال ۱۳۰۳ شورای عالی فرهنگ، به تصویب انحصاری آیین‌نامه احداث مراکز آموزش پیش‌دبستانی در شهرستان تهران و درسال ۱۳۰۴به تصویب این آیین‌نامه برای سایر شهرهای کشور مبادرت نمود (شورای تغییر بنیادی نظام آموزش و پرورش، (۱۳۷۵). نخستین امتیاز تاسیس کودکستان توسط وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه در سال ۱۳۱۰ صادر گردید. از این روی سال ۱۳۱۰ آغاز فصل جدیدی در تاریخ آموزش پیش‌دبستانی ایران محسوب می‌گردد. نخستین آیین‌نامه ویژه کودکستان‌ها و مراکز آموزش پیش‌دبستانی درسال ۱۳۱۲ به تصویب شورای عالی فرهنگ رسید. در ماده اول این آیین‌نامه، سن کودکان جهت پذیرش در کودکستان‌ها ۴ تا ۷ سال قید شده بود. این

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-06]

در حالیست که درسال ۱۳۳۵، آیین نامه جدیدی جهت اداره کودکستان‌ها به تصویب رسید که طی آن سن کودکان، ۳ تا ۶ سال تعیین شده بود. در سال۱۳۳۴، اداره مستقلی جهت رسیدگی و نظارت بر امور کودکستان ها تحت نظارت وزارت فرهنگ تاسیس گردید. در سال۱۳۴۰، اداره امور کودکستان‌های کشور منحل شده و وظایف مربوطه به اداره کل تعلیمات ابتدائی محول گردید. در آن اثنا دولت به تلاش‌هایی در جهت احداث کودکستان‌های دولتی مبادرت نموده و با احداث کودکستان‌ها در شهرهای سراسرکشور، کودکان خانواده‌های طبقه متوسط را تحت پوشش خود قرار داد. تا سال ۱۳۲۲ در سراسر کشور تنها تعداد ۷ کودکستان وجود داشت و این در حالیست که طی سال۱۳۳۱ به ۷۴ و طی سال ۱۳۵۱ به ۴۳۱ مرکز بالغ گردید. در همان اثنا تلاش‌هایی درجهت تربیت مربیان مراکز پیش دبستانی نیز آغاز گردید. درسال ۱۳۳۶، آموزشگاه‌های کودکیاری آغاز به فعالیت نمودند. اولین اساسنامه و برنامه درسی این آموزشگاه‌ها طی سال ۱۳۴۵ به تصویب شورای عالی فرهنگ رسید. چندسال بعد تدریس رشته کودکیاری یا آموزش و پرورش پیش ازدبستان در برخی دانشکده‌های علوم تربیتی من جمله مدرسه عالی شمیرانات و دانشگاه ابوریحان آغاز گردید. به دفتربرنامه‌ریزی آموزش ابتدایی تغییر نام داده و واحد کودکستان‌های این اداره، عهده‌دارمسئولیت طرح و برنامه‌ریزی آموزش‌وپرورش پیش دبستانی گردید. درسال۱۳۵۴، با توجه به توسعه کودکستان‌ها و تربیت مربیان کودک، دفتر برنامه‌ریزی آموزش ابتدایی به دفتر آموزش کودکستانی و ابتدایی تغییر نام داده و بالاخره درسال ۱۳۵۹ در اداره کل و سپس در دفتر آموزش عمومی ادغام گردید. طبق آخرین آیین‌نامه کودکستان‌ها که در سال ۱۳۴۹به تصویب شورای عالی آموزش‌وپرورش رسید، تشکیل کلاس‌های آمادگی ضمیمه آموزش ابتدایی گردیده و سن کودکان کودکستانی ۳ تا ۶ سال تعیین گردید. درسال ۱۳۵۳، وزارت آموزش‌وپرورش طبق انتشار بخشنامه‌ای به اعمال اصلاحاتی در آیین‌نامه مذکور مبادرت نمود. مطابق این تغییرات تنها آن دسته از کودکانی که از سن ۵ سال تمام برخوردار بودند از حق ثبت نام در کلاس‌های آمادگی بهره‌مند گردیدند(شعبانی، حسن، ۱۳۷۱)).

سیستم آموزشی اسرائیل (فلسطین اشغالی)

از نظر نظام آموزشی پیشرفت خوبی داشته است. دلایل پیشرفت این نظام را می‌توان در عواملی ذیل جستجو نمود:

۱- استقرار و اجتماع نزدیک کشورهای توسعه‌یافته در قاره اروپا،

۲- قدمت فرهنگی و سوابق ممتد و طولانی علمی و آموزشی،

۳- وقوف براهمیت و نقش آموزش‌وپرورش در توسعه جامعه و سرمایه‌گذاری های لازم در این زمینه،

۴- شناسایی و بهره‌برداری مفید از منابع، ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های موجود خود،

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-06]

۵- برنامه‌ریزی و آینده نگری‌ها لازم،

۶- ساختار مناسب مدیریتی حاکم بر نظام آموزشی.

میزان کارآیی نظام‌های آموزشی و برخوداری از عوامل فوق یک سان نبوده و می‌توان از این نظر به سطوحی مختلفی تقسیم‌بندی نمود.

مقطع آموزش پایه: آموزش پایه اجباری نمی‌باشد.

سن ورود به آموزش پیش دبستانی: سن ورود به آموزش پیش‌دبستانی سن ۲ سالگی است.

مقطع آموزش ابتدایی: پایین‌ترین سن ورود به مقطع آموزش ابتدایی سن ۶ سالگی است

مقطع آموزش متوسطه: به طور کلی مقطع‌های آموزش رسمی با توجه به اهمیت آنها در نظام آموزشی کشورهای جهان به دو بخش اصلی ابتدایی و متوسطه تقسیم می‌شوند.

سیاست‌های آموزشی

سیاست اصلی درحوزه آموزش همواره برسیاست تمرکززدایی استوار است، و همه مراکز مجاز به اعمال روش‌های گسترشی، تسهیل اصلاحات و یا اداره برنامه‌های مختلف آموزشی می‌باشند. مهمترین سیاست‌های آموزشی می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱. رشد و گسترش خدمات مشاوره وهدایت تحصیلی متناسب با نیازهای خاص دانش‌آموزان از طریق گسترش و تقویت مراکز ویژه مشاوره تحصیلی

۲. برقراری تعادل میان حقوق و مزایای معلمین استخدامی به احتساب ساعات موظف کاری و تخصص‌های ویژه افراد

۳. بهره‌گیری از روش‌های تشویقی آموزشی در جهت افزایش ضریب استخدام معلمین در مناطق محروم از طریق اعطای فوق‌العاده‌های آموزشی و افزایش حقوق پایه آنان.

۴. به کارگیری ابزارکمک آموزشی و راهبردهای جدید آموزشی درجهت حمایت از روش‌های ابتکاری و به کارگیری چنین روش‌هایی درمراکز آموزشی.

۵. راه‌اندازی شبکه تلویزیونی آموزشی و انتشار روزنامه آموزشی در جهت تسهیل در امر ارتبطات و انتقال آخرین یافته‌ها، مفاهیم و تجربیات به دانش‌آموزان.

۶. اجرای تحقیقات کاربردی به منظور شناسائی عوامل مؤثر برعدم یادگیری و عقب‌افتادگی تحصیلی دانش‌آموزان و تدارک طرح‌های آموزشی برمبنای نتایج بدست آمده از تحقیقات مذکور.

۷. گسترش مشارکت‌های مردمی در حوزه آموزش (سرمد، غلامعلی، (۱۳۷۶)

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-06]

برنامه‌ریزی آموزشی

از جمله مهمترین برنامه‌ریزی‌های آموزشی که در جهت گسترش مشارکت‌های مردمی در حوزه آموزش می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱. اجرای سیاست مدرسه- محور در جهت تمرکززدائی نظام آموزشی و گسترش مشارکت‌های مردمی در فرایند آموزش.

۲. اعطای اختیارات بیشتر به ادارات کل استانی وزارت آموزش‌وپرورش با توجه به شرایط خاص استانی در جهت برطرف نمودن مشکلات آموزشی مشارکت همگانی مردم در حوزه آموزش

۳. جذب همکاری و مشارکت والدین و افزایش ارتباط آنها با مدارس و پیگیری و توجه به آموزش فرزندان

۴. تشویق و ترغیب شهرداری‌ها و شهروندان به مشارکت هر چه بیشتر در احداث مراکز آموزشی

۵. تشویق شهروندان به احداث مدارس غیردولتی

۶. بهره‌مندی شهروندان از وام‌های بانکی طولانی مدّت و تسهیلات ویژه جهت احداث فضاهای آموزشی (زجاجی، مهدی، ۱۳۸۶)

نظام آموزشی

در نظام آموزشی اسرائیل تدوین مقررات ویژه حقوق و مزایای معلمین و کادر تمام وقت مدارس غیردولتی در نظر گرفته شده است. همچنین تبدیل فضاهای آموزشی دولتی (فروش یا اجاره آنها) به فضاهای غیردولتی ممنوع است. اعطای زمین‌های دارای کاربری آموزشی با قیمت مناسب به دارندگان مجوز احداث مدارس غیردولتی داده می‌شود تا به ساخت مدرسه بپردازند. بر اساس تجربیات و بررسی‌های روان شناختی و تربیتی، سال‌های اولیه زندگی کودکان نقش اساسی در رشد و پرورش آنان ایفا می نمایدچراکه ۸۰ درصد شخصیت کودک ظرف ۶ سال اولیه حیات او شکل میگیرد. براین اساس آموزش و پرورش پیش‌دبستانی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بوده و تلاش عمده دولت‌ها بر این بوده است که هرروزه تعداد بیشتری از کودکان تحت پوشش آموزش‌های این دوره قرار گرفته و بـا توجه به ویژگی‌ها ونیازهای فردی، از آموزش‌های مناسب وسازنده برخوردار گردند. اولین ارتبـاطات انسانی- اجتماعی کودکان دردوران پیش‌دبستانی شـکل گرفته و شکوفائی و رشد این ارتباط منوط به آموزش عشق ورزیدن، محبت نمودن، .... و نشان دادن راه صحیح برقراری ارتباط توسط والدین و مربیان آنان می باشد. در واقع پایه‌های اولیه اعتماد به نفس، مسئولیت‌پذیری و استقلال و خلاقیت کودکان در دوران پیش از دبستان استوار می‌گردد. توجه دقیق و مناسب به کودکان به رشد و شکوفائی استعدادهای آنان کمک می‌نماید. مهدهای

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-06]

کودک و مربیان این مراکز نقش اساسی و حیاتی در تربیت و رشد شخصیت کودکان و نیل به اهداف فوق ایفا می‌نمایند (رئوفی، حسین، (۱۳۷۷).

هدف عملی آموزشی

مهمترین هدف عملی آموزشی در برنامه‌های علمی و عملی آموزشی که بر مشاهده و بازدید، آموزش زبان فارسی، ریاضیات مقدماتی، مفاهیم ابتدایی علوم و اعتقادات مذهبی مشتمل می‌گردد. و فوق برنامه‌های آموزشی که بر صنایع دستی، خمیر بازی، بریدن و چسباندن اشیاء، نقاشی، بازی‌های فکری، قصه گویی، شعرخوانی و تمرینات بدنی مشتمل می‌گردد. در طول دهه ۱۹۸۰ از برنامه‌های علمی و عملی آموزشی تحت عناوین مختلف اعم از مراکز مراقبت روزانه، کودکستانها، مدارس پیش‌دبستانی یاد می‌گردید. مراکز مذکور عمدتا در محل سازمان‌ها و وزارتخانه‌های دولتی استقرار یافته و به مراقبت از کودکان با والدین شاغل در سازمان یا وزارتخانه مربوطه مبادرت می‌نمایند. وظیفه نظارت بر عملکرد مراکز مذکور به دایره آموزش ابتدایی و مسوولیت تدارک امکانات و تسهیلات رفاهی به «مدیریت عمومی تعاون و رفاه اجتماعی» وزارت آموزش و پرورش تفویض گردیده است. معلمین ومربیان مراکز آموزش پیش دبستانی از میان فارغ التحصیلان رشته‌های تربیتی مراکز تربیت معلم و یا از میان فارغ‌التحصیلان دانشگاهی علوم تربیتی در حوزه آموزش انتخاب می گردد (رالف تایلر(۱۳۷۷).

استراتژی‌های آموزشی

از جمله مهمترین راهبردهای آموزشی می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

ـ ترغیب اولیای امور وزارت آموزش و پرورش به توجه هر چه بیشتر به سطح آموزش پیش‌دبستانی.

ـ کسب اطمینان از برقراری حداکثر هماهنگی ممکن میان نهادهای اداره‌کننده مراکز آموزش پیش دبستانی در وزارت آموزش و پرورش.

ـ اختصاص بیشتر وجوه غیرمستقیم از سوی وزارت آموزش و پرورش به مراکز آموزش پیش‌دبستانی.

ـ آموزش و تربیت نیروی انسانی ماهر از طریق تمرکز بر آموزش‌های دوره پیش‌دبستانی.

ـ گسترش فضاهای مستقل آموزش پیش دبستانی- برقراری فضای مناسب آموزشی جهت پیشرفت اخلاقی و اعتقادی دانش‌آموزان.

ـ پرورش استعدادها و خلاقیت‌های کودکان (جویس، بروس وویل، مارشا، ۱۳۸۳)

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-06]

سیستم آموزشی ایرلند

ایرلند سومین جزیره بزرگ اروپا دارای تاریخی غنی در زمینه‌های آموزشی است ایرلند به دلیل وجود سرمایه‌گذاری‌های قوی در بخش تحصیلی از سیستم آموزشی خوبی برخوردار است. مردم ایرلند از تحصیل کرده‌ترین جوامع در دنیا هستند که میزان مشارکتشان در دوره‌های آموزشی و دانشگاهی بسیار قابل توجه است. افراد تحصیل کرده در حوزه‌های مختلف کاری در داخل ایرلند و کشورهای برجسته دنیا به کار مشغول هستند. این کشور که آموزش را حق مسلم هر فرد می‌داند تحصیل تا سن ۱۵ سالگی را برای تمامی افراد اجباری کرده و ادامه آن تا مقاطع دانشگاهی به صورت اختیاری است. سیستم آموزشی ایرلند از دیرباز تاکنون با وجود تغییرات متعدد دارای سه دوره اصلی ابتدایی (۸ سال) آموزش متوسطه (۵ یا ۶ سال) و آموزش عالی بوده است (دلاکاتو، کارل، ۱۳۶۸).

سیستم آموزشی ایرلند در دوره ابتدایی

این دوره که به صورت غیررسمی از سن ۴ سالگی و به شکل اجباری از سن ۶ سالگی آغاز می‌شود همراه با تمامی خدمات آموزشی و امکانات به صورت رایگان به دانش‌آموزان و والدین آنها ارائه می‌شود. آموزش تمامی دانش‌آموزان در این مقطع به زبان ایرلندی صورت می‌گیرد و نیمی از روز به صورت یک شیفت در کلاس درس خواهند بود. بیش از ۳۰۰۰ مدرسه ابتدایی در این کشور فعال هستند که در حدود ۵۰۰ تای آنها به صورت جداگانه (دختر یا پسر) دانش‌آموزان را می‌پذیرند و بقیه مختلط هستند. روز های مدرسه از دوشنبه تا جمعه و از ماه سپتامبر تا ژوئن می‌باشد. گذراندن دوره های ۴ تا ۶ سال برای هیچ دانش‌آموزی اجباری نیست اما برخی از والدین ترجیح می‌دهند که فرزندانشان این مرحله را نیز پشت سر گذارد. اکثر مدارس ابتدایی از ساعت نه صبح تا سه بعد از ظهر کلاس‌های خود را برگزار می‌کنند (تبریزی، مصطفی، (۱۳۸۰)).

آموزش متوسطه در ایرلند

در آموزش متوسطه دانش‌آموزان می‌توانند در مدارس عادی و یا شبانه روزی تحصیلات را ادامه دهند. در سیستم آموزشی ایرلند ریاضی، تاریخ، جغرافیا، موسیقی، تربیت بدنی، زبان انگلیسی و ایرلندی به صورت پایه‌ای به دانش‌آموزان آموزش داده می شود. در سال های آخر معلمان می‌کوشند تا دانش‌آموزان را برای قبولی در امتحان نهایی و به دست آوردن مدرک دیپلم آماده سازند. در مقطع متوسطه مدارس ایرلند داری تنوع و تفاوت زیادی با یکدیگر هستند و هر کدام نحوه آموزش و اداره متفاوتی دارند. والدین متناسب با شرایط و علاقه فرزندانشان یکی از بهترین آنها انتخاب می‌کنند. در سه سال آخر دانش‌آموزان می‌توانند نسبت به تحصیل در دوره‌های فنی و حرفه‌ای اقدام کنند. کسانی که می‌خواهند به صورت مستقیم وارد

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-06]

بازار کار شوند یک مهارت را به صورت تخصصی در مدارس فنی‌وحرفه‌ای می‌آموزند و بدون نیاز به تحصیل در دانشگاه شغل مناسب خود را به دست می‌آورند. در این دوره نیز مدارس به صورت جداگانه و مختلط وجود دارد و تقریبا یک سوم از تمامی مدارس خدمات تحصیل به صورت شبانه روزی را ارائه می‌دهند. در پایان هر سال تمام مهارت‌های آموزش داده شده به دانش‌آموزان توسط آزمون‌های کتبی و شفاهی مورد ارزیابی قرار می‌گیرد و نمرات مشخص‌کننده، صلاحیت تحصیل در سال بعد و در نهایت مدرک دیپلم خواهد بود. تمامی نتایج به والدین ارسال شده و در جریان مستقیم فعالیت های فرزندان خود قرار می گیرند. دو سال آخر آموزش متوسطه به صورت تکمیلی است و تنها کسانی که می خواهند برای دانشگاه خود را آماده سازند آن را سپری می‌کنند. دولت ایرلند از آموزش تحت عنوان کلید اصلی توسعه ملی یاد کرده و به طراحی برنامه های توسعه ۷ ساله اقدام کرده است (امیدوار، ا، الف، ۱۳۹۰ش).

اصول و اهداف کلی آموزشی

از جمله اصلی‌ترین اهداف آموزشی کشور ایرلند می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱. تأمین آموزش جامع، مقرون به صرفه و قابل دسترس با بالاترین کیفیت ممکن

۲. ارتقای توانمندی‌های افراد به عنوان عضوی از اعضای جامعه و به عنوان شهروندان فعال جهت مشارکت در توسعه اجتماعی - اقتصادی کشور

اولویت‌ها و علایق آموزشی

از جمله مهم‌ترین اولویت‌ها و علایق آموزشی می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱. تمرکززدایی در مسئولیت‌های آموزشی و واگذاری قدرت به سطوح منطقه‌ای و مدرسه‌ای

۲. بررسی و تجدیدنظر در محتوی دروس آموزش ابتدایی جهت انطباق آن با تغییرات اجتماعی، علمی و فنی

۳. اعمال انعطاف‌پذیری بیشتر در سیاست‌های آموزش متوسطه به منظور جذب بیشتر جوانان به حوزه آموزش و افزایش نرخ تحصیل افراد رده‌های سنی ۱۶ تا ۱۸ سال به ۹۰ درصد

۴. تغییر نظام ارزشیابی تحصیلی به منظور ارزیابی میزان پیشرفت تحصیلی بر اساس اهداف برنامه درسی(اچ ایلوارد، الیزابت –ار براون، فرانک (۱۳۷۷)

ارزیابی آموزشی پیشرفت‌های بخش آموزش

در خلال ۱۰ سال گذشته بخش آموزش کشور به بسیاری از اهداف از پیش تعیین شده خود دست یافته است. دهه ۹۰ در کشور ایرلند به دهه تغییرات سریع و چشمگیر معروف است. گفتنی است که این تغییرات تنها به رشد چشمگیر بخش اقتصاد همراه با سرمایه‌گذاری دولت در بخش آموزش اختصاص نداشته بلکه

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-06]

خود نظام آموزشی کشور نیز به بخشی پویا و فعال مبدل گردید. در همین اثنا بود که اقدامات مفیدی در رابطه با یافته‌های سازمان بین‌المللی بررسی سوادآموزی در میان بزرگسالان موسوم به (IALS) نشان داد که در کشور ایرلند چشم‌اندازهای مثبتی در جهت بهبود وضعیت سوادآموزی در میان بزرگسالان وجود دارد. علاوه بر موارد مذکور ارائه لایحه ویژه آموزش بزرگسالان به پارلمان و تهیه سند سیاسی مربوطه جهت برطرف نمودن مشکل بی‌سوادی در میان بزرگسالان و توسعه مراقبت‌های مربوط به دوران پیش‌دبستانی از جمله اقدامات مهمی بود که دولت ایرلند طی دهه ۹۰ به آن دست یازید. اختصاص بودجه مازاد ۵/۳۵ میلیون پوندی از طریق اجرای طرح توسعه ملی طی سال ۱۹۹۹ میلادی بیشتر صرف توسعه و ترویج غنای اجتماعی، آموزش دامنه‌دار و مدرنیزه کردن تجهیزات آموزشی گردید. دولت نیز به اختصاص اولویت هفت سال آینده خود به بخش آموزش کشور مبادرت نموده است (Fisher، R، 2012). در طرح توسعه ملی موضوعات آموزشی فراوانی مورد توجه قرار گرفته و بودجه اختصاص یافته به این امر صرف اولویت‌های ملی گردیده است. از جمله اولویت‌هایی که در بخش آموزش به صورت ملی مورد توجه قرار گرفته‌اند می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

ـ مبارزه با محرومیت آموزشی از طریق یک سری مداخلات ویژه

ـ توسعه و ترویج فرهنگ آموزش دامنه‌دار و مداوم با تأکید ویژه بر فراهم‌سازی فرصت دوباره جهت بازگشت به دنیای علم و تحصیل

ـ تجهیز و مدرنیزه کردن امکانات آموزشی و گسترش کیفیت آموزشی در کلیه سطوح

ارزیابی تحصیلی مقاطع ابتدایی و متوسطه

آزمون رسمی در پایان اولین مقطع آموزش وجود ندارد. معلمین مدارس ملی ایرلند به ارزیابی از عملکرد دانش‌آموزان بواسطهٔ گزینشهای استاندارد و آزمون‌های مبتنی بر برنامه‌های آموزشی مبادرت می‌نمایند. آزمون‌های انتهای سال تحصیلی در بیشتر کلاس‌ها به عمل می‌آید. گزارشات و نتایج (بصورت کتبی) به والدین ارائه می‌گردد. گفتنی است که کارنامه رسمی توسط معلمین دانش‌آموزان در پایان آموزش ابتدایی صادر و تکمیل می‌گردد. کارنامه مذکور تنها به مدارس متوسطه دانش‌آموزان ارسال شده و به والدین ارائه نمی‌گردد. اغلب دانش‌آموزان در پایان هر سال تحصیلی به کلاسی بالاتر راه می‌یابند. در موارد خاص دانش‌آموز به گذراندن مجدد سال تحصیلی مبادرت می‌نمایند اما چنین چیزی به ندرت اتفاق می‌افتد. لازم به ذکر است که تعداد ۱۶ کلاس ویژه کودکان مهاجر در مدارس ملی دایر می‌باشد (فتحی آذر، اسکندر، ۱۳۸۲).

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-06]

سیستم آموزشی ایتالیا

شروع سن آموزشی از ۶ تا پایان ۱۸ سالگی

کودکان از ابتدای ۶ سالگی در ایتالیا به مدرسه می‌روند و تا پایان ۱۸ سالگی تحصیلات مدرسه را به پایان می‌رسانند تا برای ورود به دانشگاه آماده باشند؛ دانش‌آموزان ایتالیایی هنگام ورود به دانشگاه ۱۹ ساله هستند و این در حالیست که سن رایج ورود به دانشگاه ۱۸ سالگی است.

تحصیلات اجباری

تا پایان ۱۴ سالگی تحصیلات برای همه کودکان ایتالیایی اجباری است و همه کودکان این کشور باید تا آغاز ۱۵ سالگی به تحصیلی بپردازند؛ دولت‌ها برای کاهش آمار بی‌سوادی تحصیلات را اجباری می‌کنند.

ساعت شروع کلاس‌های مدرسه

دانش‌آموزان در ساعت ۸ صبح در کلاس درس حضور دارند و تا قبل از ساعت ۱۴ هیچ دانش‌آموزی حق ترک کلاس درس را ندارد.

تاریخ آغاز سال تحصیلی

شروع سال تحصیلی در کشور ایتالیا بین ۵ تا ۱۵ سپتامبر است و نهایتاً ۱۵ سپتامبر همه ایالت‌های ایتالیا کار خود را آغاز کرده‌اند؛ بین ۷ تا ۱۶ ژوئن نیز کلاس‌های آموزشی تمام مدارس به پایان رسیده است و بچه‌ها خود را برای تعطیلات تابستانی آماده می‌کنند. در واقع مدارس ایتالیا از ۱۵ شهریور لغایت ۲۵ شهریور آغاز می‌شوند و ۱۷ خرداد تا نهایتا ۲۷ خرداد تمام می‌شوند.

فعالیت‌های آموزشی بعد از ساعت مدرسه

دانش‌آموزان باید حداقل ۳۰ ساعت درس رسمی را طی یک هفته آموزش ببینند؛ مدارس برای دانش‌آموزانی که مایل به فعالیت‌های غیردرسی هستند بعدازظهرها کلاس آموزشی کامپیوتر، موسیقی و ورزشی را فراهم می‌کند. تحصیل برای همه افراد جامعه, یکی از اصول کلیدی است که توسط قانون اساسی جمهوری ایتالیا بیان شده است اصل ۳۰ این قانون تاکید می‌کند که تربیت کردن, آموزش دادن و تحصیل بچه‌ها وظیفه دولت و حق والدین بچه‌هاست. تحصیل برای همه افراد جامعه، یکی از اصول کلیدی است که توسط قانون اساسی جمهوری ایتالیا بیان شده است. اصل ۳۰ این قانون تاکید می‌کند که تربیت کردن، آموزش دادن و تحصیل بچه‌ها وظیفه دولت و حق والدین بچه‌هاست. اصل ۳۳ این قانون همچنین بیان می‌کند که حکومت جمهوری، قوانین کلی برای تحصیل را وضع و مدارس دولتی را در همه سطوح آموزشی پایه‌گذاری می‌کند. بنابراین، حقی که بر گردن شهروندان است با وظیفه‌ای که برعهدهٔ دولت است همانا فراهم کردن خدمات تحصیلی مناسب بدون هیچگونه تفاوت و تبعیض برای رسیدن به بالاترین

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-06]

سطح تحصیلی است. (فریار، اکبر، رخشان، فریدون، ۱۳۷۸) علاوه بر این، قانون اساسی بازگو می‌کند که تحصیل می‌تواند مستقیماً توسط دولت و دیگر سازمان‌ها و نهادها که شامل مؤسسات خصوصی و غیرانتفاعی است، فراهم شود. به این ترتیب حق والدین بچه‌هاست که برای فرزندانشان یک مدرسه دولتی یا غیردولتی انتخاب کنند. طبق قانون اساسی، تحصیل در مدارس دولتی، برای تمامی شهروندان برای حداقل نه سال از شش تا ۱۵ سالگی اجباری و رایگان است. تا سال ۲۰۰۰، تقریباً تمامی بچه‌های سه سال به بالا آموزش پیش دبستانی را پشت‌سر گذاردند. در مورد افراد بالغ بی‌سواد یا کم‌سواد این کشور یک برنامه ملی با عنوان «Centri Territorial Perman» از سال ۱۹۹۸ با هدف فراهم کردن فرصتی برای این دسته از افراد برای رسیدن به آموزش بنیادی و اساسی و نیز بالا بردن میزان معلومات، توانایی‌ها و مهارت‌هایشان آغاز شد (Facione، P، A، 2018).

آموزش اساسی در ایتالیا

آموزش اساسی در ایتالیا باید برای تمامی افراد جوان، دانش، مهارت، تبحر و کاردانی لازم را برای گسترش و توسعه توانایی‌های بچه‌ها در تمامی زمینه‌های اخلاقی، اجتماعی، عقلانی و عملی و خلاقیت فراهم کند تا اینکه فعالانه در زندگی فرهنگی و اجتماعی شرکت کرده و بطور مثبت پاسخگوی نیاز بازار کار باشند. (کرک، ساموئل، چالفانت، جیمز۱۳۷۸) طراحی نقشه ساختارهای پایه‌ای آموزش که برای پیشرفت مهارت‌ها و توانائی‌های مختلف در آینده لازم است. پایه‌گذاری زمینه آموزشی که در آن نقش و ارزش ناکارآمد روش‌های سنتی نشان داده شده و در عین حال با اصول اساسی و مهم فرهنگی و اجتماعی پیوند خورده باشد. اطمینان از وجود روند ارتباطی مداوم میان آموزش و یادگیری و آیندهٔ کاری جوانان نظیر ارتباط میان قابلیت‌های مهارتی و توانائی‌های به‌دست آمده در مدرسه و آنچه که در بازار کار مورد نیاز است (Ennis، R، 2013).

ارزیابی مقررات آموزشی

ساختار آموزشی در کشور ایتالیا شامل کودکستان، آموزش ابتدایی، آموزش متوسطه، دوره‌های آموزشی شغلی، شاگردی، آموزش استخدامی، قراردادی و پیمانی، تربیت معلم ابتدایی و تربیت معلم کودکستان، مدرسه حرفه‌ای، مدرسه فنی، مدرسه هنر، دبیرستان هنر، دبیرستان کلاسیک یا عملی، آکادمی هنرهای زیبا و دانشگاه و مؤسسات دانشگاهی است. آموزش پایه دولتی تا سن ۱۵ سالگی است که تا هیجده سالگی نیز ادامه می‌یابد. اسکولامه یا تحصیلات متوسطه فراگیر نیز که به اخذ گواهینامه دوره برای حضور در مدارس تکمیلی متوسطه می‌انجامد (کریم پور، شهین، ۱۳۸۰). در مدارس تکمیلی متوسطه، دانش‌آموزان می‌توانند به واحدهای بالاتر علمی، تکنیکی، هنری یا حرفه‌ای وارد شوند و به شرط دریافت گواهینامه می‌توانند به همه دانشگاه‌ها بروند و سپس استخدام شوند. سه سال دورهٔ آموزش حرفه‌ای منجر به کسب گواهینامه

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-06]

صلاحیت و استخدام می‌شود و پنج سال دوره آموزشی منجر به دریافت گواهینامه حرفه‌ای می‌شود که برابر با گواهینامه مدرسه فنی است (Ennis، R، 2019).

آموزش پیش‌دبستانی

از مراکز پیش‌دبستانی در ایتالیا با عنوان اسکولادل اینفاتریا یاد می‌شود. کودکستان که نخستین شکل آموزش بچه‌ها در ایتالیا است، اجباری نیست، اما در جایگاه نخستین سطح تحصیلات قرار می‌گیرد. تعداد دانش‌آموزان شرکت‌کننده در این مدارس در حال افزایش است. اکنون در مجموع ۹۶ درصد از کودکان رده‌های سنی سه تا پنج سال در این کودکستان‌ها شرکت می‌کنند. در طول این دوره معلمان، باید مهارت‌های بچه‌ها را در مورد خلاقیت، طرز برخوردهای اجتماعی، استقلال و روش یادگیری بهبود بخشند (کشاورز، سوسن. (۱۳۸۵). تمامی کودکان رده سنی سه سال در شروع سال تحصیلی (اول سپتامبر) با آنهایی که سومین روز تولدشان قبل از ۳۱ دسامبر است، می‌توانند در یک کودکستان پذیرفته شوند. برنامه آموزش کودکستان‌ها براساس ارتباط نزدیک میان اهداف آموزشی (همانندی، استقلال و رقابت) و ابعاد توسعه و سیستم‌های فرهنگی نمادین پایه‌ریزی شده است. حضور در مدارس پیش‌دبستانی اجباری نبوده اما تقریباً حالت فراگیر گرفته و بیش از ۹۵ درصد بچه‌ها در نوعی از محیط‌های آموزشی پیش‌دبستانی حضور یافته‌اند. بچه‌های معلول هم به طور کامل در مدارس عمومی، با دیگر بچه‌ها تلفیق داده شده‌اند. مدارس پیش‌دبستانی دولتی معیارها و الگوهایی را پیروی می‌کنند که توسط حکم وزارتی صادر شده است که این الگوهای آموزشی چیزی مثل برنامه آموزشی دروس برای معلمان این طرح‌ها در حقیقت، اهداف مقطع پیش دبستانی را طراحی می‌کنند که این اهداف عبارتند از تقویت قابلیت‌های فرد با توجه به ویژگی‌های بدنی، عقلانی و سایکودینامیک، کمک به فرد در حصول اعتماد به نفس، توسعه توانایی‌های فرد به ویژه توانایی‌های عقلانی، زبانی، حرکتی، ادراکی و احساسی اوست (Black، 2013).

آموزش ابتدایی

تحصیلات اجباری در ایتالیا، با آموزش دورهٔ ابتدایی آغاز می‌شود که قبلاً پنج سال به طول می‌انجامید و برای بچه‌های بین شش تا ۱۱ سال درنظر گرفته می‌شد. تحصیلات دورهٔ ابتدایی در سراسر کشور کاملاً گسترده شده است. تشکیل و فعالیت مدارس ابتدایی به واسطه سیاست آینده‌نگری کلی که در تمامی کشور اعمال می‌شود، تنظیم شده است. برنامه‌های آموزش ابتدایی طی آموزش‌های ۲۷ تا ۳۰ ساعته در هفته یا آموزش تمام وقت ۴۰ ساعت در هفته، ارائه می‌شود. مدارس دورهٔ ابتدایی همچنین می‌توانند تحت مالکیت دولت بوده یا خصوصی باشند. (ندیمی، محمدتقی، بروج، محمدحسین، (۱۳۷۷)آموزش ابتدایی نخستین دورهٔ مدارس اجباری با هدف بالا بردن سطح فرهنگی جامعه با دیدگاهی مثبت نسبت به آموزش اجتماعی و هماهنگی با دیگر ارگان‌ها است. آموزش ابتدایی اساساً توسط مدارس دولتی فراهم می‌شود که

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-06]

۹۳ درصد از گروه‌های سنی را در برمی‌گیرد. اما تعدادی مؤسسات خصوصی نیز وجود دارند که عمدتاً توسط گروه‌های مذهبی حمایت مالی شده که به ۷ درصد از جمعیت جوان خدمت می‌کنند. مدارس دولتی رایگان است در حالی که در مدارس خصوصی والدین شهریه پرداخت می‌کنند. ابتکارات اساسی اعم از معرفی زبان‌های خارجی در برنامه‌های آموزشی و تعریف بهتری از گروه‌های انضباطی و تدریس موضوعات جداگانه در این مقطع به مورد اجرا گذارده شده است. این ابتکارات بر چارچوب اصلاح برنامهٔ آموزش ابتدایی سال ۱۹۸۱ استوار است که هدف اصلی آن ایجاد فرصت‌های بیشتر برای دستیابی به سطح فرهنگی گسترده‌تر بویژه کسب مهارت در زبان‌های مختلف است. بنابراین کودکان با استفاده از روش‌های مختلف برای جستجوی تجارب خود، از پیشرفت و کسب توانائی‌هایی در جهت برخورداری از افکار انتقادی، خودمختاری و آموزش اساسی برخوردار می‌شوند (Ennis، R، 2011).

آموزش متوسطه

آموزش مقدماتی متوسطه

آموزش اجباری، علاوه بر آموزش ابتدایی شامل مقطع مقدماتی متوسطه می‌شود که سه سال طول کشیده و بچه‌های یازده تا چهارده سال در آن تحصیل می‌کنند. این دوره یک آموزش نظری عمومی و چارچوبی برای پیشرفت توانایی‌های دانش‌آموزان در تمامی زمینه‌ها را فراهم می‌کند. بیشتر مدارس مقدماتی متوسطه توسط دولت حمایت مالی شده که ۹۶/۳ درصد از دانش‌آموزان این رده سنی را شامل می‌شود. در حالی که ۳/۷ درصد بچه‌هایی که در مدارس غیردولتی هستند توسط مؤسسات مذهبی و سایر مؤسسات خصوصی و غیرانتفاعی حمایت مالی می‌شوند (هرگنهان، السون، ۱۳۸۲). آموزش مقدماتی متوسطه مانند مقطع ابتدایی در مدارس دولتی رایگان است و اولیاء از طرف دست‌اندرکاران منطقه‌ای برای خرید کتاب‌های درسی حمایت مالی می‌شوند. کودکانی که در مدارس خصوصی درس می‌خوانند هزینه و شهریه را پرداخت می‌کنند. آموزش مقدماتی متوسطه از اوایل دهه ۶۰ اجباری است. اما تا حدودی نسبت بالایی از بچه‌ها قبل از پایان این دوره‌ها و گرفتن مدرک ترک تحصیل می‌کنند یا ثبت‌نام نمی‌کنند. این مدارس فراهم‌کننده زمینه لازم برای دسترسی به آموزش تکمیلی متوسطه‌اند. ترک تحصیل مشکلی در این زمینه است که تأثیر و نتایج آن در زمینه آموزش اساسی بچه‌ها و نیز فرآیند شغلی و توانایی‌های کاری آنها مورد توجه واقع شده است. دانش‌آموزان می‌توانند یکی از انواع مختلف رشته‌ها را در پایان دوره متوسطه پایین انتخاب کنند. آموزش مقدماتی متوسطه بر دوره آموزشی سه سال مشتمل می‌شود. آموزش مقدماتی متوسطه «اسکولا مدیا» از سه پایه تحصیلی اول، دوم و سوم متشکل شده و به آموزش دانش‌آموزان بین رده‌های سنی یازده تا چهارده سال تعلق دارد. آموزش تکمیلی متوسطه نیز در دبیرستان‌های کلاسیک، دبیرستان‌ها علمی، دانشکده هنری، مدارس فنی و مؤسسات حرفه‌ای ارائه می‌شود. مقطع مقدماتی متوسطه «اسکولا مدیا» از برنامه‌های آموزشی متنوع برخوردار نیست. دانش‌آموزان مدارس مقدماتی متوسطه وابسته

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-06]

به دانشکده‌های هنر و هنرکده‌های موسیقی از امکانات دو تا سه ساعت آموزش فوق‌العاده برنامه‌های هنری و موسیقی برخوردارند (Schwartz، J، ۲۰۱۱).

آموزش تکمیلی متوسطه

بعد از پایان دوره آموزشی اجباری و گذراندن امتحان دوره مقدماتی متوسطه، دانش‌آموزان ممکن است دوره‌های تحصیلی سه، چهار یا پنج ساله را بگذرانند. افزایش در تعداد و نوع دوره‌های آموزشی قابل دسترسی، معرفی گسترده شاخه‌های جدید آموزشی (به عنوان مثال علوم کامپیوتر) و برنامه‌های جدیدی که خصوصاً دو سال اول این مقطع تحصیلی را شامل می‌شود به طور گسترده‌ای آمادگی تحصیلی این دوره را تغییر داده است. ساختار کلی این مقطع آموزشی در آینده نزدیک تغییراتی خواهد یافت چرا که اصلاح کلی سیستم آموزشی، اساسی‌ترین تأثیرش را در این سطح نشان خواهد داد. این مدارس هم عمدتاً توسط دولت حمایت مالی شده که ۹۳/۲ درصد از کل دانش‌آموزان را شامل می‌شود. ۶/۸ درصد باقی مانده نیز در مدارس غیردولتی حضور یافته توسط بخش‌های خصوصی و مذهبی حمایت مالی می‌شوند. مقطع آموزش تکمیلی متوسطه به خودی خود هنوز رسماً به عنوان بخشی از آموزش بنیادی محسوب نشده، اگرچه نسبت بالایی از فارغ‌التحصیلان دوره آموزش اجباری در این دوره ثبت‌نام می‌کنند (هیلگارد، ارنست روپیکوت، ۱۳۶۲). یک مشخصه عمومی در کل مناطق ایتالیا، نسبت بالاتر دانش‌آموزان دختر به پسر است. مقررات جدید در زمینه آموزش اجباری باعث افزایش قابل ملاحظه‌ای از میزان جوانان شرکت‌کننده در آموزش رسمی برای گرفتن مدرک شده است. ترک تحصیل در این مقطع تحصیلی نیازمند توضیح نیست. چرا که مقطع تکمیلی متوسطه سطح اجباری نیست. دلایل این امر که چرا تعدادی از جوانان در این مقطع ثبت‌نام نکرده‌اند یا طی این دوره‌ها ترک تحصیل کرده‌اند متفاوت است که این تفاوت براساس زمینه اقتصادی، اجتماعی یا عوامل دیگر می‌تواند باشد. در برخی از مناطق به عنوان مثال در ایتالیای‌شمالی، برای عده‌ای از افراد بعد از پایان دوره آموزشی اجباری به راحتی فرصت شغلی امکان‌پذیر بوده و به همین دلیل این افراد انگیزه خاصی برای ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر ندارند (Woolfolk، **A**، E، 2015).

بحث و نتیجه‌گیری

از مباحث فوق نتیجه گرفته می‌شود که یکی از نهادهای آموزشی، تربیتی، اجتماعی و فرهنگی مهم در هر جامعه، نهاد آموزش‌وپرورش است که علاوه بر انتقال فرهنگ و تجارب بشری به نسل جدید، ایجاد تغییرات مطلوب در شناخت‌ها، نگرش‌ها و شکل‌دهی رفتار کودکان، نوجوانان و جوانان جامعه را بر عهده دارد. در ایران با مجموعه متنوعی از نظام‌های آموزشی مواجه می‌باشیم که از یک سو برخی به دلیل تطابق بیشتر وضعیت نظام با اهداف از پیش تعیین شده و برخورداری از امکانات، تجهیزات و نیروی انسانی

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-06]

آموزش دیده از وضعیت مطلوب تری برخوردار بوده و از سوی دیگر برخی نیز با ادامه حاکمیت روش های سنتی برنظام آموزشی مدارس از بازدهی لازم برخوردار نبوده و به دلایل عدم تأمین منابع مالی مورد نیاز، عدم برخوداری از امکانات، فرصت‌ها، تجهیزات و شرایط لازم از آموزشی پویا محروم می‌باشند. سرمایه‌گذاری در حوزه آموزشی کشور ایرلند عامل اصلی رشد اقتصادی سریع ایرلند است. چرا که سرمایه‌گذاری نیروی انسانی به میزان سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های فیزیکی مهم است. اجرای سیاست‌هایی مثل آموزش علوم و تکنولوژی و سرمایه‌گذاری‌های لازم در تحقیقات کاربردی موجب اطمینان از این مسئله می‌گردد که کشور ایرلند به حفظ ظرفیت‌های خود جهت باقیماندن در عرصه تکنولوژی مبادرت می‌نماید.

پیشنهادات کاربردی

پرداختن به تربیت الهی نوآموزان و فراگیران جامعهٔ اسلامی اعم از کودکان، نوجوانان و جوانان و تلاش برای تحقق حیات طیبه و قرب الهی، همواره از دغدغه‌های نظام تعلیم و تربیت کشورمان بوده است. برآیند سیاست‌گذاری‌ها، برنامه‌ریزی‌ها و همهٔ اقدام‌های خرد و کلان تربیتی در نظام آموزش‌وپرورش، تربیت فراگیرانی به عنوان خروجی نهاد تعلیم و تربیت و تحویل آن‌ها به جامعه است. لذا دراین خصوص پیشنهاد می‌گردد:

۱- آموزش خواندن، نوشتن، محاسبه و برقراری معاشرت اجتماعی با سایر اعضاء اجتماع پیشنهاد می‌شود.

۲- اعمال تغییرات ساختاری در نظام آموزشی مطابق با نیازهای واقعی جامعه و برنامه توسعه جهانی به منظور رشد کیفیت و نرخ پیشنهاد می‌شود.

۳- اصلاح ساختار اداری و روشهای اجرایی حوزه آموزش پیشنهاد می‌شود.

۴- آموزش مسائل بهداشت فردی و گروهی پیشنهاد می‌شود.

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-06]

فهرست منابع و مآخذ

الف) منابع فارسی

ـ اچ ایلوارد، الیزابت– ار براون، فرانک (۱۳۷۷) تشخیص و ساماندهی ناتوانی‌های یادگیری، ترجمه برادری، رضا، ناشر، سازمان آموزش و پرورش استثنایی.

ـ امیدوار، ا، الف (۱۳۹۰ش)، اخلاق تدریس، قم، دفتر نشر معارف،

ـ تبریزی، مصطفی، (۱۳۸۰)درمان اختلالات خواندن، انتشارات گفتمان خلاق، چاپ اروین،

ـ جویس، بروس وویل، مارشا، (۱۳۸۳) الگوهای جدید تدریس، ترجمه بهرنگی، محمدرضا، نشر خلاق کار، آموزش و پرورش استان لرستان.

ـ دلاکاتو، کارل، (۱۳۶۸) اختلال خواندن، ترجمه سرحدی‌زاده، فاطمه، چاپخانه پرتو، تهران.

ـ رالف تایلر (۱۳۷۷) اصول اساسی برنامه‌ریزی درسی و آموزش، ترجمه، علی‌تقی‌پورظهیر، تهران، آگاه، دوم.

ـ رئوفی، حسین، (۱۳۷۷)مدیریت، رفتار کلاسی انتشارات آستان قدس رضوی.

ـ زجاجی، مهدی، (۱۳۸۶)، بررسی میزان آشنایی معلمان دوره ابتدایی با اهداف آموزش و پرورش.

ـ سرمد، غلامعلی، (۱۳۷۶)، تدریس، هنر معلمی، انتشارات اشراق.

ـ شعبانی، حسن، (۱۳۷۱)مهارت‌های آموزشی و پرورشی (روش‌ها و فنون تدریس)، سازمان سمت.

ـ شورای تغییر بنیادی نظام آموزش و پرورش، (۱۳۷۵)، اهداف پرورشی نظام آموزش‌وپرورش جمهوری اسلامی ایران، تهران:انتشارات تربیت.

ـ صافی، احمد، (۱۳۷۹)، آموزش و پرورش ابتدایی، راهنمایی و متوسطه، تهران: انتشارات سمت.

ـ عربی، معراج، (۱۳۸۳)، میزان آگاهی مدیران همدان از اهداف و آیین‌نامه اجرایی دوره ابتدایی.

ـ عسگریان، مصطفی، (۱۳۸۰)، سازمان مدیریت آموزش‌وپرورش، تهران: انتشارات امیرکبیر.

ـ علاقه بند، علی، (۱۳۷۶)، مقدمات مدیریت آموزشی، تهران: انتشارات روان.

ـ فتحی آذر، اسکندر، (۱۳۸۲) روش‌ها و فنون تدریس انتشارات دانشگاه تبریز.

ـ فریار، اکبر، رخشان، فریدون، (۱۳۷۸) ناتوانی‌های یادگیری، پرتو، تهران.

ـ کرک، ساموئل، چالفانت، جیمز (۱۳۷۸) ناتوانی‌های یادگیری، ترجمه، رونقی، سیمین، خانجانی، زینب، وثوقی رهبری، مهین، ناشر، سازمان آ، پ استثنایی.

ـ کریم پور، شهین، (۱۳۸۰)، بررسی قابلیت اجرایی اهداف آموزش‌وپرورش.

ـ کشاورز، سوسن. (۱۳۸۵). شناسایی فرصت‌ها و تهدیدهای محیط‌های بین‌المللی و منطقه‌ای موثر بر نظام آموزش و پرورش ایران. تهران، شورای عالی آموزش‌وپرورش.

ـ ندیمی، محمد تقی، بروج، محمدحسین، (۱۳۷۷)، آموزش و پرورش سه مقطع، تهران: انتشارات مهرداد.

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-06]

ـ هرگنهان، السون، (۱۳۸۲) نظریه‌های یادگیری، ترجمه علی اکبر سیف، تهران، نشر دوران.
ـ هیلگارد، ارنست روپیکوت، (۱۳۶۲) زمینه روان‌شناسی، ترجمه حسن رفیعی، تهران، ارجمند.

ب) منابع لاتین

__ Ennis، R، (2011) A Logical basis for measuring Critical thinking Skills، Edusstional Leadership ،43 ،44 – 48.

__ Black، M (2013) Critical thinking Englcwood، N، J، Prentiee HaH.

__ Ennis، R، (2019) A Concept of Critical Thinking Harvard Edusstional.

__ Ennis، R، (2013) A taxanomy of Critical thinking dispositions and abilities.

__ Facione، P، A، (2018)، Critical thinking، A statement of expert consensus for purposes of educational assessment and instruction، Millbrae، CA، The California Academic Press.

__ Fisher، R، (2012)، Teaching children to learn، London، Blach well / Simon and Schuster/ Stanley thornes.

__ Fisher، R، (2017) teaching thinking، philosophical inquiry in the classroom، london، continuum.

__ Fisher، R، (2014)، First stories for thinking، Oxford، Nash Pollock.

__ Garnefski، N، ، V، Kraaij and P، Spinhoven (2011)، 'Negative life events، cognitive emotion regulation and emotional problems'، Personality and Individual Differences، No 30.

__ Garnefski، N، ، V، Kraaij، and P، Spinhoven (2012)، Manual for the use of cognitive Emotion Regulation Questionnaire، Leiderdorp، The Netherlands، DATEC.

__ Hooper، C، J، et al، (2014)، Adolescents performance on the Iowa Gambling Task، implicationsfor the development of decision making and ventromedial prefrontal cortex'، Developmentalsychology، No ،40.

__ Kane، Jefrry، (2016)، "Education and the search for coherence، " teacher college record 85، No ،4.

__ Karplus، R، ، and others، (2015) Science Teaching and the Development or Reasoning، Berkeley، Calif، Lawrence Hall of Science، Universiti of California.

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-06]

__ Peterson، C، and M، E، P، Seligman (2017)، 'Causal explanation as risk factor for depression، Theory and evidence'، Psychological Review، No ،91.

__ Ronan، K، R، and P، C، Kendall (2018)، 'Self ،talk in distressed youth، states of mind and contentspecificity'، Journal of Clinical Child Psychology، No ،26.

__ Schwartz، J، (2011)، 'The evolution of Eriksonian and Neo Eriksonian identity Theory andresearch، A Review and Integration'، Identity، an International Journal of Theory andResearch، Vol، I1، No 1.

__ Woolfolk ،A، E، (2015) ،Educational Psycholoogy (3 rd ed) ،Englewood Clifs، N، J، Prentice _ Hall.

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-06]

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-06]